

І.А. КАЗИМИРОВА, О.О. КОЛЯДЕНКО

ТЕРМІНИ СЕРІЙНИЙ – СЕРІАЛЬНИЙ У КНИГОВИДАВНИЧІЙ СПРАВІ

У бібліотечній справі терміни *серійний* і *серіальний* мають різне значення. *Серіальне видання* – це видання, що виходить упродовж часу, тривалість якого заздалегідь не встановлено, здебільшого нумерованими та (або) датованими випусками (томами), які мають однакову (спільну) назву, однотипне оформлення та не повторюються за змістом. Терміни *серійний* і *серіальний* перебувають у родо-видових відношеннях: *серіальними* виданнями є *періодичне, продовжуване* та *серійне* видання (ДСТУ 3017:2015, п. 4.3.2, с. 5). Різні поняття позначають терміни *serial* і *series* і в англійській мові: *Serial* – a publication in any medium issued under the same title in a succession of discrete parts, usually numbered (or dated) and appearing at regular or irregular intervals with no predetermined conclusion. [*Серіал* – видання на будь-якому носії низки випусків (томів, частин) з однією назвою, які зазвичай пронумеровані (або датовані) та виходить через однакові або різні проміжки часу, без заздалегідь сформульованих висновків]; *Series* – group of separately published works related in subject and /or form, issued in succession (numbered or unnumbered) by a single publisher or distributor, usually in uniform style, each bearing, in addition to its own title, a collective or series title applied by the publisher to the group as a whole. [*Серія* – низка окремо опублікованих творів, пов'язаних темою та / або формою, виданих послідовно (пронумерованих або нунумерованих) одним видавцем або дистриб'ютором, як правило, з дотриманням стилю. Окрім заголовка твори серії мають спільну серійну назву] (джерело: *Online Dictionary for Library and Information Science* by Joan M. Reitz. Retrieved from https://products.abc-clio.com/ODLIS/odlis_s.aspx).

Варто уживати обидва згадані терміни задля уникнення омонімії в номінації різних бібліографічних понять.

І.А. КАЗИМИРОВА, О.Д. КОЧЕРГА

ЙОН ЧИ ІОН, ЙОНІЗІВНИЙ, ЙОНІЗУВАЛЬНИЙ, ГЕРМАНІЙ ЧИ ГЕРМАНІЙ

Написання *йон*, відповідно – похідні *йонізований*, *йонізувальний*, нормативне, оскільки: 1) українській мові не притаманні дифтонги; 2) в українській мові домінує тенденція прикриття першого складу слова, яке починається на голосний, протетичним *й*.

Прикметники *йонізований*, *йонізувальний* мають відтінки значення: *йонізувальний* – призначений йонізувати (*йонізувальний* пристрій тощо), *йонізований* – здатний йонізувати (*йонізоване* проміння).

Уживання активного дієприкметника *йонізуючий* не рекомендоване, оскільки з 90-х рр. у термінології спостерігаємо виразну тенденцію до уникнення вживання віддієприкметникового компонента на *-юч(ий)* у складі термінів-словосполук, заступлення їх прикметниками із суфіксом *-льн-*.

Написання терміна *германій* / *германій* у редакції правопису 2019 р. регламентоване правилом, згідно з яким у загальних назвах латинські літери *h* і *g* в українській мові передають літерою *г*. Потрібно розрізняти випадки, коли термін – загальна назва не має структурного аналогу – власної назви, і в цьому разі потрібно писати *г*. Написання *германій* зумовлено структурним зв'язком власної назви *Германія* і похідного утворення *германій*.

І. А. КАЗИМИРОВА, Н. О. ЯЦЕНКО

ТЕРМІНИ ФОРЗАЦ, НАХЗАЦ, ПЕРЕВИДАННЯ, РЕПРИНТНЕ ВИДАННЯ (РЕПРИНТ), СТЕРЕОТИПНЕ ВИДАННЯ

Слово *форзац* в українській мові вживається в значенні ‘подвійний аркуш паперу, що з'єднує книжку з внутрішньою частиною обкладинки, а також служить для оформлення книжки’ (див.: Словник української мови: В 11 т. К., 1979, Т. 10. С. 617); слово *нахзац* – ‘задній форзац, елемент конструкції палітурки книги у вигляді однозгинного аркуша щільного паперу або конструкції з двох аркушів, з'єднаних смужкою тканини, що скріплює книжковий блок із задньою стороною палітурної кришки’ (див.: Словник сучасних поліграфічних термінів. К., 2019. С. 73). *Перевидання* – повторне видання раніше випущеної книги (брошури, буклету тощо), зі змінами або без них (див.: Словник сучасних поліграфічних термінів. К., 2019. С. 84); *репринтне видання* (*репринт*) – ‘видання, випуск якого здійснюється шляхом репродукції сторінок книги (брошури, журналу тощо), вибраної для відтворення без зміни тексту (смыслового змісту, структури), без відтворення особливостей матеріалів (паперу, палітурки) і друку (наприклад, виправлень, друкарських помилок, дефектів друку)

(див.: Словник сучасних поліграфічних термінів. К., 2019. С. 101); *стереотипне видання* – термін, що застосовується нині в переносному розумінні та означає повторне видання без змін у змісті. Спочатку термін означав видання, видруковане із стереотипів (див.: Словник сучасних поліграфічних термінів. К., 2019. С. 113). Терміни рекомендовані для вживання у видавничій справі.

Н.О. ЯЦЕНКО

ПРИЙМАННЯ–ПЕРЕДАЧА ЧИ ПРИЙМАННЯ– ПЕРЕДАВАННЯ?

Слово *приймання* означає дію за значенням дієслова *приймати*, одним із значень якого є ‘брати на свою відповідальність що-небудь для передавання, пересилання, зберігання і т. ін. (про спеціально призначену особу, працівника)’ (див.: Словник української мови: В 11 т. Т. 7. 1976. С. 623). Чи можуть заступати одне одного слова *передача* та *передавання*? У юридичній практиці та практиці діловодства засвідчені такі терміносполуки: акт *приймання – передачі*, акт *приймання – здачі*, акт *приймання–передавання*. Хоча слова *передача* й *передавання* – синоніми, пор.: *передача* – ‘дія за знач. *передавати, передати*’; *передавання* – ‘дія за значенням *передавати*!’ (див.: Словник української мови: В 11 т. Т. 6. 1975. С. 163, С. 161), в сучасній українській мові спостерігаємо виразну тенденцію до переважання в діловій та юридичній практиці слова *передавання*: акт *приймання – передавання*. Саме таке вживання рекомендуємо як нормативне.

Н.О. ЯЦЕНКО

ВИБІЙ ЧИ ЗАБІЙ?

Яке слово – *вибій* чи *забій* більш точно передає характер професії та чи можна ці слова вважати синонімами? Слово *вібій* в українській мові вживається з ремаркою *гірн.* у значенні ‘кінець гірничого виробітку, місце роботи шахтаря, яке постійно пересувається’ (див.: Словник української мови: В 11 т. К., 1970. Т. 1. С. 352); слово *забій* – *гірн.* Те саме, що *вібій* (див.: Словник української мови: В 11 т. К., 1976. Т. 3. С. 22). *Забій* (у шахті) подано як синонім до *вібій* (див.: Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. К., 2000. С. 114). Отже, терміни *вібій* і *забій* у сучасній українській мові є синонімами.